

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
проректор з науково-педагогічної
роботи та післядипломної освіти

 Олександр НАЗАРЧУК

“

“12” січня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти

ОК 49 «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)»

підготовки перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань I «Охорона здоров'я і соціальне забезпечення»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності I7 «Терапія та реабілітація»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації: I7.02 Ерготерапія

факультет: медичний факультет №2
(назва факультету)

Робоча програма з освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньої кваліфікації «бакалавр з фізичної терапії», професійної кваліфікації «асистент фізичного терапевта».

«09» січня 2026 року - 17 с.

доцент ЗВО Олександра ГОРОДЕЦЬКА, завідувач кафедри фізичної та реабілітаційної медицини, к.мед.н., доц. ЗВО Ростислав КРАВЕЦЬ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Спортивної медицини, фізичного виховання та реабілітації

Протокол від «09»січня 2026 року № 1

Завідувач кафедри
Спортивної медицини, фізичного
виховання та реабілітації

д. б. н., професор ЗВО

(Лариса САРАФИНЮК)

(підпис)

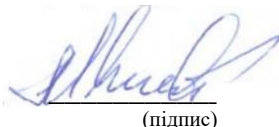
(прізвище та ініціали)

«09» січня 2026 року

Схвалено методичною радою терапевтичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я

Протокол від «09» січня 2026 року № 1

«09» січня 2026 року

(підпис)

Микола СТАНІСЛАВЧУК

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» складена відповідно до ОПП «Ерготерапія» (2025 р.) першого (бакалаврського) рівня освіти

галузі знань І «Охорона здоров'я і соціальне забезпечення»

спеціальності І7 «Терапія та реабілітація»

спеціалізації І7.02 «Ерготерапія»

освітньої програми «Ерготерапія»

відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» галузі знань 22 Охорона здоров'я для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, введеного в дію наказом МОН №1541 від 29.10.2024 р.

Анотація навчальної дисципліни

Програма освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, примірного навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань І «Охорона здоров'я і соціальне забезпечення» спеціальності І7 Терапія та реабілітація, спеціалізації І7.02 Ерготерапія.

«Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» є *обов'язковим* компонентом освітньо-професійної програми І7 Терапія та реабілітація, спеціалізації І7.01 «Ерготерапія», циклу *професійної* підготовки бакалавра з ерготерапії, розрахована на 8 кредитів, які здобувачі освіти засвоюють протягом ІІ семестру на першому році навчання.

Основною метою програми є формування знань і практичних навичок з освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)», яка є ключовою для опанування дисциплін професійного спрямування.

Програма реалізується в межах галузі знань «Охорона здоров'я і соціальне забезпечення» та спрямована на підготовку фахівців, здатних ефективно адаптувати до нових умов осіб з порушеннями здоров'я, забезпечувати їх фізичну, психоемоційну та соціальну адаптацію. Особлива увага приділяється формуванню клінічного мислення, застосуванню стратегії компенсації, підвищенню рівня активності й участі клієнтів, а також забезпеченню їх інтеграції в суспільство.

Програма дає уявлення здобувачам про сферу їх практичної діяльності, зокрема про загально ознайомчу практику за профілем майбутньої професії. Практика – важливий освітній компонент в професійній підготовці фахівців з ерготерапії, яка сприяє розвитку професійної майстерності та професійної кваліфікації майбутнього ерготерапевта.

Робоча програма складена на основі: освітньо-професійної програми «*Ерготерапія*» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Бакалавр з ерготерапії», галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальності І7 «Терапія та реабілітація», спеціалізації І7.02 «Ерготерапія» у ВНМУ ім. М.І.Пирогова, (Вінниця - 2025), навчального плану на 2025-2028 н.р. підготовки здобувачів першого рівня (бакалаврської вищої освіти) строком навчання 2р. 10 міс. і навчального плану на 2025-2029 н.р. строком навчання 3р. 10 міс. з спеціальності І7 «Терапія та реабілітація».

положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І.Пирогова;

Положення про виробничу практику ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, є важливою складовою навчального процесу, оскільки базується на отриманих в межах освітньої програми «Терапія та реабілітація» теоретичних знань та практичних навичок та допомагає трансформувати їх у професійне вміння на робочому місці.

Базами практики можуть бути клінічні бази, затверджені у встановленому порядку та які можуть забезпечити виконання програми практики. Протягом проходження виробничої практики вся діяльність здобувача вищої освіти підлягає контролю з боку керівників виробничої практики від кафедри та від бази практики.

Результати проходження виробничої практики оформляються шляхом заповнення відповідної документації: щоденника виробничої практики та звіту про виконання програмних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння освітньої компоненти здійснюється по її завершенню у формі підсумкового контролю (диференційний залік) згідно навчального плану для спеціальності І7 «Терапія та реабілітація».

Предмет вивчення освітньої компоненти:

Освітня компонента «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії (1 курс)» охоплює сучасні методи фізикального обстеження та інструменти функціонального оцінювання, які використовуються в ерготерапії для роботи з особами з обмеженням функціонування та життєдіяльності. Вивчення компонент передбачає опанування підходів до науково обґрунтованого заняттєвої активності в межах комплексного лікування, профілактики ускладнень і загострень, а також реабілітації із фокусом на відновлення якості життя.

Студенти отримують знання з теоретичних і методологічних основ ерготерапії, засвоюють принципи реабілітаційного планування, участі у міждисциплінарній реабілітаційній команді та елементів клінічного мислення, необхідного для ухвалення обґрунтованих терапевтичних рішень.

Міждисциплінарні зв'язки:

Освітня компонента ґрунтується на знаннях з анатомії людини з основами морфології, фізіології людини з фізіологією рухової активності, біологічної хімії з біохімією рухової активності, медичної та біологічної фізики, патології, гігієни та екології, які забезпечують розуміння структури, функцій і реакцій організму на фізичне навантаження. Компонента тісно інтегрується з подальшими дисциплінами, зокрема з клінічним реабілітаційним менеджментом в гострому та післягострому періодах реабілітації, клінічним реабілітаційним менеджментом при порушеннях опорно-рухового апарату, основами ортопедії та травматології, заняттєвою активністю та участю, ерготерапевтичні методи оцінки та контролю при порушеннях опорно-рухового апарату та іншими предметами професійної підготовки.

Це забезпечує цілісність професійної підготовки, формує здатність застосовувати здобуті знання на практиці та розвивати професійні компетентності, необхідні для ефективної реабілітаційної діяльності у майбутній клінічній практиці.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета освітньої компоненти - сформувані у майбутнього фахівця у галузі охорони здоров'я знання з організації науково-практичної діяльності за профілем майбутньої професії.

2.2. Основними завданнями освітньої компоненти «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії» є:

- познайомитись з особливостями проведення загальної практики за профілем майбутньої професії;
- засвоєння здобувачами базових принципів та місця ерготерапії у системі лікувальних та реабілітаційних заходів;
- засвоєння загальних та окремих показань та протипоказань для застосування фізичної терапії хворих а також періодів застосування окремих ерготерапевтичних методів;

- отримання поняття про індивідуальну програму реабілітації та правила її складання;
- оволодіння методами спілкування з хворими та визначення основних напрямків ерготерапії.

1. Обстеження та клінічне мислення

- 1.1. Проведення комплексного фізикального обстеження пацієнта з урахуванням обмежень.
- 1.2. Аналіз результатів обстеження та формулювання клінічно обґрунтованих висновків.
- 1.3. Визначення прогнозу щодо відновлення функцій та формування реабілітаційного плану.

2. Реабілітаційне втручання

- 2.1. Розробка та впровадження індивідуалізованої програми ерготерапії.
- 2.2. Моніторинг динаміки, аналіз ефективності втручання та внесення коректив до плану реабілітації.
- 2.3. Надання рекомендацій щодо підтримки функціонального стану та профілактики загострень.

3. Комунікація та міжпрофесійна взаємодія

- 3.1. Консультування пацієнта в межах професійної компетенції; скерування до інших фахівців у разі потреби.
- 3.2. Співпраця з членами міждисциплінарної команди для досягнення оптимальних результатів реабілітації.

4. Соціальна інтеграція та якість життя

- 4.1. Сприяння адаптації пацієнта до повсякденного життя та професійної діяльності.
- 4.2. Підтримка процесу повернення до трудової активності, з урахуванням можливостей та обмежень пацієнта.

2.3. Компетентності та результати навчання.

Згідно ОПП “Терапія та реабілітація” дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

- *Інтегральні (ІК):* Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром’язовоскелетних, кардіо-респіраторних та інших функцій організму.

- *Загальні компетентності (ЗК):*

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 09. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати теоретичні знання з ерготерапії та науки про заняттєву активність щодо природи, значення та цінності заняттєвої активності та участі, їх взаємозв'язку із здоров'ям, добробутом, заняттєвою та соціальною справедливістю.

СК 02. Здатність інтегрувати у практичну діяльність знання типового розвитку людини, станів здоров'я, медичної термінології та патологічних процесів, які стосуються різних структур та функцій організму, що впливають на заняттєву активність та участь осіб різних вікових та нозологічних груп.

СК 03. Здатність аналізувати і враховувати у практичній діяльності вплив особистих факторів, функцій і структур організму та факторів середовища на заняттєву активність та участь.

СК 04. Здатність застосовувати у практичній діяльності основи теорії ерготерапії та рефлексивне професійне мислення.

СК 05. Здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння науково-обґрунтованих підходів та методів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованої програми ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта.

СК 06. Здатність виконувати елементи оцінювання, налаштування та навчання користуванню допоміжними засобами реабілітації під супервізією ерготерапевта для покращення функціональної мобільності, пересування у громаді та покращення заняттєвої участі.

СК 08. Здатність демонструвати знання та розуміння наукового процесу і принципів написання наукових робіт, бути активним споживачем наукових досліджень для застосування їхніх результатів у практичній діяльності.

СК 11. Здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, дотримуватися етичних стандартів та цінностей ерготерапії.

СК 12. Здатність до ефективного професійного спілкування, співпраці та міжособистісної взаємодії з особами та групами осіб, які отримують послуги ерготерапії, членами їхніх родин/опікунами та представниками інших професійних груп різного рівня.

СК 13. Здатність ефективно та своєчасно документувати надання ерготерапевтичних послуг у межах власних професійних компетентностей.

СК 14. Здатність визначати сфери та стратегії для розвитку і вдосконалення власної професійної ідентичності, майстерності та ефективності відповідно до національних вимог до безперервного професійного розвитку.

Результати навчання освітньої компоненти:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання:

РН 01. Застосовувати знання та розуміння доказової бази та філософського підґрунтя щодо природи, значення та цінності заняттєвої активності та участі, пояснювати їхній взаємозв'язок зі здоров'ям, добробутом, заняттєвою та соціальною справедливістю.

РН 02. Інтегрувати у практичну діяльність знання типового розвитку людини, станів здоров'я, медичної термінології, патологічних процесів, які стосуються різних структур та функцій організму, принципів відновлення та одужання, протипоказань і застережень для безпечної та ефективно професійної практики.

РН 04. Аналізувати вплив особистих факторів, цінностей, переконань та духовності, функцій і структур організму, аспектів фізичного, соціального, культурного та інституційного середовища на заняттєву активність і участь.

РН 05. Знати та розуміти основи теорії ерготерапії, враховуючи моделі практики ерготерапії (occupational therapy models), рамки практики (frames of reference), засновані на доказах, для вирішення заняттєвих потреб окремих осіб та груп, які отримують послуги ерготерапії.

РН 06. Застосовувати рефлексивне професійне мислення у процесі навчання та надання ерготерапевтичних послуг.

РН 07. Здійснювати заняттєвий аналіз, вміти адаптовувати і застосовувати заняттєву активність у терапевтичний спосіб.

РН 08. Застосовувати у практичній діяльності знання та базове розуміння рамок практики (frames of reference), науково-обґрунтованих підходів, методів, стратегій та інструментів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованих програм ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості.

РН 09. Навчати пацієнтів/клієнтів безпечному й ефективному використанню допоміжних засобів реабілітації, ортезів, протезів та інших адаптивних засобів та пристосувань для покращення функціональної мобільності, заняттєвої участі та пересування у громаді.

РН 10. Створювати безпечне і доступне середовище життєдіяльності у різних середовищах і контекстах заняттєвої участі, адаптовувати фактори середовища з метою збільшення функціональної незалежності у співпраці з пацієнтом/клієнтом, його родиною, іншими стейкхолдерами та особами, які надають реабілітаційні, освітні та соціальні послуги пацієнту/клієнту.

РН 11. Застосовувати базові навички наукового пошуку, формулювання дослідницького питання, збору, критичного аналізу та оцінки даних, опрацювання джерел доказової інформації для

написання студентських наукових робіт з дотриманням принципів доброчесності та обґрунтування рішень щодо застосування наукових даних у практичній діяльності.

РН 14. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами, нормами професійної етики та деонтології та дотримуючись принципу неприпустимості корупції.

РН 15. Вміти ефективно спілкуватись, формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом, ефективно співпрацювати в професійному середовищі на основі цінування і поваги до рівних можливостей та заняттєвих прав, різноманітності та мультикультурності.

Результати навчання для дисципліни:

В результаті вивчення **освітньої компоненти студент повинен:**

ЗНАТИ

1. Організаційну структуру реабілітаційного закладу: підрозділи, функції, схема управління, графік роботи
2. Маршрут пацієнта від надходження до виписки
3. Типи внутрішньої документації закладу (планування, звітність, реабілітаційні програми)
4. Принципи клієнтоцентрованого спілкування та терапевтичного альянсу
5. Типи запитань: відкриті, закриті, уточнювальні, рефлексивні
6. Невербальні сигнали та їх клінічну інтерпретацію
7. Етичні норми спілкування: мова, тон, дистанція, культурна чутливість
8. Структуру заняттєвого профілю клієнта: заняттєва ідентичність, компетентність, середовище
9. Мету, структуру та послідовність первинного ерготерапевтичного інтерв'ю
10. Відмінність між медичним анамнезом та заняттєвою історією клієнта
11. Базові параметри функціональної оцінки: рухові, сенсорні, когнітивні
12. Поняття МКФ: функції тіла, активність, участь, контекстуальні фактори
13. Особливості основних нозологій у відділеннях практики та їх вплив на функціонування
14. Структуру SOAP-нотатки (Subjective, Objective, Assessment, Plan)
15. Принципи клінічного мислення: зв'язок між даними оцінки та терапевтичними висновками
16. Вимоги до ведення щоденника клінічної практики
17. Базові компоненти структури терапевтичного сеансу: початок, середина, завершення
18. Призначення реабілітаційного інвентарю та показання до застосування кожного засобу
19. Назви та функції інструментів і обладнання ерготерапевта
20. Елементи функціональної мобільності: переміщення, позиціонування, пересування залежно від нозології
21. Підхід Goal Attainment Scaling (GAS): принципи, рівні шкали, застосування
22. Поняття заняттєвих ролей клієнта та їх значення для терапевтичного планування
23. Роль ерготерапевта в мультидисциплінарній команді порівняно з іншими фахівцями
24. Формати передачі клінічної інформації: звіти, консультації, командні наради, виписні епікризи
25. Правила інфекційного контролю: гігієна рук, ЗІЗ, обробка обладнання
26. Правила безпеки у клінічному середовищі: позиціонування, транспортування, дії у надзвичайних ситуаціях

ВМІТИ

1. Самостійно орієнтуватися у приміщеннях закладу, знаходити потрібне відділення та ідентифікувати ключових фахівців
2. Читати та розуміти внутрішню організаційну документацію закладу
3. Готувати реабілітаційний інвентар до роботи: вибір, перевірка, розміщення
4. Адаптувати терапевтичне середовище відповідно до потреб клієнта та завдань сеансу
5. Встановлювати перший контакт із клієнтом: вітання, представлення, налаштування середовища
6. Застосовувати техніки активного слухання: парафраз, уточнення, резюмування
7. Адаптувати тон і стиль спілкування до стану та особливостей клієнта
8. Помічати та інтерпретувати невербальну поведінку клієнта під час взаємодії
9. Формулювати доречні запитання в контексті первинного інтерв'ю
10. Описати заняттєвий профіль клієнта за результатами спостереження та інтерв'ю

11. Спостерігати за процедурою збору анамнезу і фіксувати ключові клінічні моменти
12. Ідентифікувати заняттєві ролі клієнта через спостереження та взаємодію
13. Спостерігати за функціональними обмеженнями клієнта і описувати їх відповідно до МКФ
14. Застосовувати базові скринінгові тести під керівництвом ерготерапевта
15. Розрізняти дефіцити рухової, сенсорної та когнітивної систем у клінічному спостереженні
16. Написати SOAP-нотатку за результатами спостереження за сеансом
17. Описати поведінку та участь клієнта в заняттях повсякденної діяльності (ADL) точною клінічною мовою
18. Вести щоденник практики: структуровано фіксувати спостереження та аналізувати побачене
19. Розпізнавати структурні компоненти сеансу під час спостереження
20. Правильно називати та описувати призначення інструментів і обладнання ерготерапевта
21. Застосовувати елементи функціональної мобільності з пацієнтами різних нозологій під керівництвом
22. Спільно з клієнтом формулювати вимірювані цілі терапії за шкалою GAS
23. Спостерігати за процесом міждисциплінарної комунікації та фіксувати ключові аспекти
24. Представити клінічний випадок усно в базовому форматі
25. Дотримуватися правил інфекційного контролю у клінічному середовищі
26. Спостерігати за реабілітаційними заняттями фахівців та аналізувати їх структуру і методи

3. Інформаційний обсяг освітньої компоненти

На вивчення навчальної дисципліни другого року навчання відводиться 240 годин, 8,0 кредитів ЄКТС; тривалість виробничої практики – 4 тижні.

Опис навчального плану з освітньої компоненти

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин			Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/кредитів ЄCTS	Аудиторних	СРС		
		Практична підготовка			
Клінічна ознайомча практика з ерготерапії	240 годин / 8,0 кредитів	90	160	II	ПК — диференційний залік
Модуль 1 Первинна клінічна взаємодія в ерготерапії	120 годин / 4,0 кредита	30	50	II	ПК — диференційний залік
Модуль 2 Спостереження та базова оцінка в ерготерапії	120 годин / 4,0 кредита	60	110	II	ПК — диференційний залік

Примітка: 1 кредит ЄCTS становить 30 академічних годин.

Аудиторне навантаження для денної форми навчання становить 37,5, позааудиторна 62,5%,

Модуль 1. «Первинна клінічна взаємодія в ерготерапії»

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 1 Ознайомлення з базою практики: структура, документація та матеріально-технічне забезпечення

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 2 Встановлення терапевтичного альянсу: перший контакт, комунікація та етика

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 3 Первинне інтерв'ю та збір анамнезу: заняттєвий профіль клієнта. Заняттєвий профіль як інструмент ерготерапевтичного оцінювання: поняття, структура, місце в клінічному процесі

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 4 Скринінг та оцінка функціональних можливостей пацієнта

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 5 Документування: SOAP-нотатки, клінічне мислення та щоденник практики

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 6 Структура терапевтичного сеансу та підготовка реабілітаційного простору

Модуль 2. «Спостереження та базова оцінка в ерготерапії»

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 7 Інструменти та обладнання ерготерапевта. Функціональна мобільність пацієнтів

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 8 Постановка цілей та планування терапії: GAS та заняттєвий підхід

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 9 Мультидисциплінарна команда: роль ерготерапевта та передача інформації

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 10 Інфекційний контроль, безпека та спостереження за реабілітаційними заняттями

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 11 Заняттєва ідентичність, заняттєва компетентність та заняттєве середовище: компоненти та взаємозв'язок. Методи збору даних для заняттєвого профілю: інтерв'ю, спостереження, стандартизовані інструменти (COPM, OSA, OPH)

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 12 Клінічне мислення на основі заняттєвого профілю: від даних до формулювання проблем та цілей терапії.

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 13 Оцінювання виконавчих навичок (рухових та процесуальних): аналіз того, як клієнт маніпулює предметами, утримує рівновагу під час дій та планує послідовність кроків у занятті.

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 14 Оцінювання факторів клієнта (функцій організму) через призму заняття: вимірювання амплітуди рухів та м'язової сили виключно для розуміння їхнього впливу на здатність виконувати значущу діяльність.

15. Диференційований залік.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (ДФН)		
	усього	У тому числі	
		Практ. підготовка	СРС
1	2	3	4
Модуль 1 «Первинна клінічна взаємодія в ерготерапії»			
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 1 Ознайомлення з базою практики: структура, документація та матеріально-технічне забезпечення	16	4	12
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 2 Встановлення терапевтичного альянсу: перший контакт, комунікація та етика	16	4	12
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 3 Первинне інтерв'ю та збір анамнезу: заняттєвий профіль клієнта. Заняттєвий профіль як інструмент ерготерапевтичного оцінювання: поняття, структура, місце в клінічному процесі	14	6	8
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 4 Скринінг та оцінка функціональних можливостей пацієнта	10	4	6
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 5 Документування: SOAP-нотатки, клінічне мислення та щоденник практики	10	4	6

ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 6 Структура терапевтичного сеансу та підготовка реабілітаційного простору	12	6	6
Диференційний залік.	2	2	0
Усього годин за модуль 1	80	30	50
Модуль 2 Спостереження та базова оцінка в ерготерапії			
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 7 Інструменти та обладнання ерготерапевта. Функціональна мобільність пацієнтів	20	6	14
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 8 Постановка цілей та планування терапії: GAS та заняттєвий підхід	22	8	14
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 9 Мультидисциплінарна команда: роль ерготерапевта та передача інформації	21	8	13
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 10 Інфекційний контроль, безпека та спостереження за реабілітаційними заняттями	16	4	12
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 11 Заняттєва ідентичність, заняттєва компетентність та заняттєве середовище: компоненти та взаємозв'язок. Методи збору даних для заняттєвого профілю: інтерв'ю, спостереження, стандартизовані інструменти (COPM, OSA, OPH)	26	10	16
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 12 Клінічне мислення на основі заняттєвого профілю: від даних до формулювання проблем та цілей терапії	22	10	12
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 13 Оцінювання виконавчих навичок (рухових та процесуальних): аналіз того, як клієнт маніпулює предметами, утримує рівновагу під час дій та планує послідовність кроків у занятті.	22	6	16
ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 14 Оцінювання факторів клієнта (функцій організму) через призму заняття: вимірювання амплітуди рухів та м'язової сили виключно для розуміння їхнього впливу на здатність виконувати значущу діяльність.	19	6	13
Диференційний залік.	4	2	0
Усього годин за модуль 2	240	60	160
Разом	240	90	160

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 1 «Первинна клінічна взаємодія в ерготерапії»		
1.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 1 Ознайомлення з базою практики: структура, документація та матеріально-технічне забезпечення	12
2.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 2 Встановлення терапевтичного альянсу: перший контакт, комунікація та етика	12
3.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 3 Первинне інтерв'ю та збір анамнезу: заняттєвий профіль клієнта. Заняттєвий профіль як інструмент ерготерапевтичного оцінювання: поняття, структура, місце в клінічному процесі	8
4.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 4 Скринінг та оцінка функціональних можливостей пацієнта	6
5.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 5 Документування: SOAP-нотатки, клінічне мислення та щоденник практики	6
6.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 6 Структура терапевтичного сеансу	6

	та підготовка реабілітаційного простору	
Диференційний залік.		2
Усього годин за модуль 1		50
Модуль 2 Спостереження та базова оцінка в ерготерапії		
7.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 7 Інструменти та обладнання ерготерапевта. Функціональна мобільність пацієнтів	14
8.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 8 Постановка цілей та планування терапії: GAS та заняттєвий підхід	14
9.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 9 Мультидисциплінарна команда: роль ерготерапевта та передача інформації	13
10.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 10 Інфекційний контроль, безпека та спостереження за реабілітаційними заняттями	12
11.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 11 Заняттєва ідентичність, заняттєва компетентність та заняттєве середовище: компоненти та взаємозв'язок. Методи збору даних для заняттєвого профілю: інтерв'ю, спостереження, стандартизовані інструменти (COPM, OSA, OPH)	16
12.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 12 Клінічне мислення на основі заняттєвого профілю: від даних до формулювання проблем та цілей терапії	12
13.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 13 Оцінювання виконавчих навичок (рухових та процесуальних): аналіз того, як клієнт маніпулює предметами, утримує рівновагу під час дій та планує послідовність кроків у занятті.	16
14.	ПРАКТИЧНА НАВИЧКА № 14 Оцінювання факторів клієнта (функцій організму) через призму заняття: вимірювання амплітуди рухів та м'язової сили виключно для розуміння їхнього впливу на здатність виконувати значущу діяльність.	13
15.	Диференційний залік.	2
Усього годин за модуль 2		110
Разом за дисципліну:		160

7. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів включає теоретичну підготовку до проходження практики, опанування практичними навичками під час проходження практики, самостійне заповнення щоденника практики, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкового контролю та захисту практики.

8. Форма і методи навчання

Форма навчання: очна (денна). В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища. Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі проходження клінічної практики здійснюється з використанням таких методів:

1. **Поточний контроль з боку викладача / керівника від бази практики:**
  - Спостереження за виконанням практичних завдань;
  - Усне та письмове опитування;

- Аналіз медичної документації, заповненої студентом;
- Перевірка ведення щоденника практики;
- Проведення міні-кейсів (клінічних ситуацій) з аналізом дій студента.
- 2. **Самоконтроль:**
  - Оцінювання власних дій під час виконання професійних завдань;
  - Заповнення самозвітів і самооцінювання ефективності втручань;
  - Аналіз помилок і невідповідностей у процесі практики.
- 3. **Взаємоконтроль:**
  - Обговорення і рецензування виконання практичних дій між студентами;
  - Участь у командному розборі клінічних випадків;
  - Порівняння підходів до вирішення реабілітаційних задач.
- 4. **Самокорекція:**
  - Внесення змін у власні дії на основі самоконтролю і зворотного зв'язку;
  - Корекція формулювань у документації (щоденник, план втручання тощо);
  - Вдосконалення індивідуального стилю професійної діяльності.
- 5. **Взаємокорекція:**
  - Внесення змін до плану дій після обговорення з колегами чи керівником;
  - Колективна робота над помилками;
  - Конструктивна критика з боку інших учасників команди.

9. Методи контролю та критерії оцінювання

Протягом проходження виробничої практики вся діяльність здобувача вищої освіти підлягає системному контролю з боку керівників практики — як від кафедри, так і від бази практики. Результати виконання завдань фіксуються у **щоденнику практики** відповідно до тем практичної підготовки.

Підсумковий контроль засвоєння освітньої компоненти здійснюється у формі **диференційованого заліку**, який включає:

- якість заповнення щоденника практики;
- подання та захист звіту практики.

Критерії оцінювання практичних навичок під час проходження практики

Оцінювання усної відповіді та опанування практичної навички під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який із повним знанням методики, самостійно, у чіткій послідовності проведення роботи, виконав практичну навичку та грамотно сформулював висновки.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який із повним знанням методики, самостійно, у чіткій послідовності проведення роботи, виконав практичну навичку та грамотно сформулював висновки, проте допускає незначні неточності у виконанні роботи.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який під час виконання практичної навички допускає неточності та помилки у виконанні роботи чи формулюванні висновку.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який, орієнтуючись у фактичному матеріалі, показує незнання методики, невміння виконання практичної навички, допускає грубі помилки у послідовності проведення роботи та при формулюванні висновків.

Оцінювання вмінь та практичних навичок під час підсумкового контролю (диференційований залік)

Студент може отримати на підсумковому контролі з дисципліни «Клінічна ознайомча практика з ерготерапії 2 курс» наступні бали:

- 50-55 балів

- отримує студент, який знає оглядово основний матеріал, не знає його деталей, допускає суттєві неточності, недостатньо правильне формулювання, значно порушує послідовність у виконанні навички і відчуває значні труднощі при виконанні практичних навичок. Слабкі сторони відповіді можуть суттєво вплинути на клінічне заключення;

- отримує студент, який знає оглядово основний матеріал, але не знає його деталей, допускає суттєві неточності, недостатньо правильне формулювання, значно порушує послідовність у викладанні програмного матеріалу і проявляє серйозні труднощі при виконанні практичних навичок;

- отримує студент, який знає оглядово основний матеріал, при відповідях на питання допускає значні неточності та труднощі при формулюванні діагнозу, визначенні реабілітаційної тактики ведення пацієнта, при інтерпретації лабораторних та інструментальних методів дослідження робить суттєві помилки у клінічному заключенні, які можуть вплинути на визначення подальшої тактики ведення пацієнта та призвести до погіршення стану.

• 55-60 балів

- отримує студент, який знає основний матеріал, але не знає його деталей, допускає неточності, має погрішності у формулюванні, частково порушує послідовність у виконанні маніпуляції і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок. Допущені неточності можуть суттєво вплинути на клінічне заключення;

- отримує студент, який знає основний матеріал, але не знає його деталей, допускає неточності, недостатньо правильне формулювання, порушує послідовність у викладанні програмного матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок;

- отримує студент, який знає основний матеріал, однак при відповідях на питання допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні діагнозу, визначенні тактики ведення пацієнта, призначене лікування може суттєво вплинути на стан пацієнта; при інтерпретації лабораторних та інструментальних методів дослідження робить суттєві помилки у клінічному заключенні, які можуть вплинути на визначення подальшої тактики ведення пацієнта та призвести до погіршення стану.

• 61-65 балів

- отримує студент, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і змістовно його викладає, який все ж допускає неточності у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками, однак має погрішності у техніці виконання;

- отримує студент, який допускає неточності при виконанні маніпуляції, але здатний самостійно виявити допущені помилки; може демонструвати виконання практичної навички, але слабкою стороною є відсутність пояснень та узагальнюючих висновків; допущені неточності частково впливають на клінічне заключення;

- отримує студент, який добре володіє теоретичним матеріалом, але має погрішності в послідовності надання відповіді на питання (допускає неточності, які виправляє не одразу і з допомогою викладача) при формулюванні діагнозу, визначенні тактики ведення пацієнта і призначає реабілітацію з помилками, які частково могли б вплинути на стан пацієнта, з неточностями у клінічній інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження; в цілому робить правильне клінічне заключення.

- отримує студент, який демонструє клінічне мислення, але проявляє труднощі у відпрацюванні тематичних клінічних сценаріїв.

• 66-70 балів

- отримує студент, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значної неточності у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання;

- отримує студент, який допускає неточності при виконанні маніпуляції, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може демонструвати виконання практичної навички в цілому і робить узагальнюючі висновки з незначними помилками, які несуттєво впливають на клінічне заключення.

- отримує студент, який добре володіє теоретичним матеріалом та в логічній послідовності надає відповіді на питання, але допускає неточності, які швидко виправляє при уточнюючих питаннях викладача при формулюванні діагнозу, визначенні тактики ведення пацієнта і призначає лікування з незначними помилками, які несуттєво могли б вплинути на стан пацієнта, з незначними неточностями у клінічній інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження і робить правильне клінічне заключення;
- отримує студент, який демонструє логічне клінічне мислення, але проявляє мінімальний
  - 71-75 балів
- отримує студент, який знає програмовий матеріал, глибоко і міцно його засвоїв, вичерпно, послідовно, логічно його викладає, однак наявні погрішності у логічній комунікації між теорією та практикою;
- отримує студент, який знає хід та послідовність самостійного виконання маніпуляції під час виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, однак наявні незначні погрішності щодо формулювання узагальнень та висновків, робить клінічне заключення, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання;
- отримує студент, який грамотно надає відповіді на питання, тобто правильно формулює діагноз, визначає тактику ведення пацієнта і призначає лікування, правильно і клінічно обґрунтовано інтерпретує результати лабораторних та інструментальних методів дослідження і робить правильне клінічне заключення; (в процесі відповіді наявні порушення послідовності викладу матеріалу та хвилювання);
- отримує студент, який демонструє логічне клінічне мислення, але проявляє частковий ресурс у відпрацюванні тематичних клінічних сценаріїв.ресур у відпрацюванні тематичних клінічних сценаріїв.
  - 76-80 балів
- отримує студент, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко і міцно його засвоїв, вичерпно, послідовно, логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою;
- отримує студент, який знає хід та послідовність самостійного виконання маніпуляції під час виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок та вірно з чітким формулюванням узагальнень та висновків, робить клінічне заключення, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання;
- отримує студент, який грамотно та в логічній послідовності надає відповіді на питання, тобто правильно формулює діагноз, визначає тактику ведення пацієнта і призначає лікування, правильно і клінічно обґрунтовано інтерпретує результати лабораторних та інструментальних методів дослідження і робить правильне клінічне заключення;
- отримує студент, який демонструє логічне клінічне мислення та проявляє максимальний ресурс у відпрацюванні тематичних клінічних сценаріїв.

Питання до диференційованого заліку

1. Опишіть адміністративно-організаційну структуру реабілітаційного закладу: підрозділи, функції, схема управління.
2. Яким є маршрут пацієнта від надходження до виписки в реабілітаційному закладі?
3. Які типи внутрішньої документації використовуються в реабілітаційному закладі та яке їх призначення?
4. Що таке терапевтичний альянс і які умови необхідні для його встановлення під час першого контакту з клієнтом?
5. Назвіть та охарактеризуйте типи запитань, які використовує ерготерапевт під час інтерв'ю.
6. Які невербальні сигнали клієнта є клінічно значущими та як їх інтерпретувати?
7. Охарактеризуйте етичні норми спілкування ерготерапевта з клієнтом: мова, тон, дистанція, культурна чутливість.
8. Опишіть техніки активного слухання та наведіть приклади їх застосування у клінічній взаємодії.
9. Яка структура та мета первинного ерготерапевтичного інтерв'ю?

10. У чому полягає відмінність між медичним анамнезом та заняттєвою історією клієнта?
11. Що таке заняттєвий профіль клієнта? Охарактеризуйте його компоненти: заняттєва ідентичність, компетентність, середовище.
12. Як ідентифікуються заняттєві ролі клієнта та яке їх значення для планування терапії?
13. Назвіть стандартизовані інструменти для оцінки заняттєвого профілю (COPM, OSA, OPH) та опишіть їх призначення.
14. Назвіть базові параметри функціональної оцінки клієнта та охарактеризуйте кожен із них.
15. Розкрийте структуру МКФ: функції тіла, активність, участь, контекстуальні фактори. Наведіть клінічні приклади.
16. Як функціональні обмеження клієнта описуються відповідно до МКФ у клінічній практиці?
17. Які скринінгові інструменти використовуються для оцінки рухових, сенсорних та когнітивних параметрів?
18. Як особливості нозології впливають на функціональні можливості пацієнта та вибір методів оцінки?
19. Опишіть структуру SOAP-нотатки та наведіть приклад заповнення для конкретного клінічного випадку.
20. Що таке клінічне мислення ерготерапевта та як воно відображається у процесі документування?
21. Які вимоги висуваються до ведення щоденника клінічної практики?
22. Як правильно описати поведінку та участь клієнта в заняттях повсякденної діяльності (ADL) клінічною мовою?
23. Охарактеризуйте базові компоненти структури терапевтичного сеансу: початок, середина, завершення.
24. Як здійснюється підготовка реабілітаційного інвентарю до роботи з пацієнтом?
25. Назвіть основні інструменти та обладнання ерготерапевта, опишіть їх призначення та показання до застосування.
26. Що включають елементи функціональної мобільності та як вони адаптуються залежно від нозології пацієнта?
27. Що таке Goal Attainment Scaling (GAS)? Опишіть принципи шкали та порядок її застосування.
28. Як відбувається спільна постановка цілей терапії з клієнтом та які вимоги висуваються до формулювання вимірюваних цілей?
29. Яка роль ерготерапевта в мультидисциплінарній команді? Чим вона відрізняється від ролей інших фахівців?
30. Назвіть формати передачі клінічної інформації в МДК та охарактеризуйте кожен із них.
31. Які навички необхідні для усного представлення клінічного випадку в команді?
32. Назвіть правила інфекційного контролю у клінічному середовищі та обґрунтуйте їх значення для практики.
33. Які правила безпеки необхідно дотримуватись під час позиціонування та транспортування пацієнта?
34. На основі спостереження за терапевтичним сеансом складіть SOAP-нотатку та обґрунтуйте клінічні висновки.
35. Опишіть повний алгоритм дій ерготерапевта від першого контакту з клієнтом до формулювання терапевтичних цілей за GAS.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння освітньої компоненти проводиться у вигляді диференційованого заліку після проходження виробничої практики відповідно до графіка навчального процесу на 2 році навчання.

11. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти.

Нарахування балів за освітню компоненту проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова. Складовими оцінки за освітню компоненту є конвертоване у бали середнє арифметичне поточної успішності за універсальною 120-бальною шкалою (від 72 до 120 балів), бали за підсумковий контроль (від 50 до 80 балів).

Бали за підсумковий контроль відповідають шкалі оцінок:

оцінка «3» - 50-60 балів

оцінка «4» - 61-70 балів

оцінка «5» - 71-80 балів

Бали за поточну успішність, підсумковий контроль та традиційну оцінку викладачі вносять у відомість деканату. Отримані бали (сума балів поточної успішності та підсумкового контролю) відповідають фіксованій шкалі оцінок:

оцінка «5» - 180-200 балів

оцінка «4» - 160-179 балів

оцінка «3» - 122-159 бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння освітньої компоненти, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить 122 бали. Бали за підсумковий контроль та поточну успішність студентів деканат вносить у програму Контингент і ранжує їх. Ранжування проводять на підставі отриманих балів за освітню компоненту згідно національної шкали та шкали ЄКТС (див. Положення про організацію освітнього процесу).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення освітньої компоненти

Для ефективного засвоєння освітньої компоненти використовуються такі навчально-методичні матеріали:

1. Щоденник з виробничої практики - основний документ для фіксації виконаних завдань, спостережень та рефлексій здобувача освіти.
2. Перелік питань для підсумкового контролю (диференційованого заліку), що охоплюють ключові теми освітньої компоненти.
3. Набір тестів та шкал, необхідних для оцінки базової активності та рівня функціонування кінцівок.

13. Рекомендована література:

Основна:

1. Вакуленко Л.О. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії / Л.О. Вакуленко та інші. - Видавництво: Укрмедкнига, 2023 – 372 с.
2. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії / І.М. Григус, О.Б. Нагорна -

Видавництво: Олді+, 2022 – 150 с.

3. 3. Григус І.М., Нагорна О.Б. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта / І.М. Григус, О.Б. Нагорна - Видавництво: Олді+, 2023 – 176 с.
4. Допоміжна
5. 1. Добровольська Н.А., Тимченко А.С. Практичні аспекти фізичної терапії та ерготерапії / Н.А. Добровольська, А.С. Тимченко, В.П. Голуб та ін. - Видавництво: Гельветика, 2020 – 368 с. б
6. 2. Майкова Т.В., Афанасьєв С.М. Ерготерапія / Т.В. Майкова, С.М. Афанасьєв - Видавництво: Дніпро, 2019 – 374 с.
7. 3. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації / за ред. Швед М.І. - Видавництво: Укрмедкнига, 2021 – 412 с.
8. 4. Федорів Я.-Р.М. Основи фізіотерапії / Я.Р.М. Федорів - Видавництво Наутілус, 2004, 447 с.
9. 5. Фізична терапія, здоров'я, фізична культура та педагогіка / за ред. І. Григуса, Д. Скальські, Б. Кіндзера - Издательство: Рівне, 2021 – 211 с.
10. Foundations of the physical rehabilitation in medicine / Anatoliy Mahlovanuy, Olha Kuninets, Igor Grygus //Фізична терапія, здоров'я, фізична культура та педагогіка : монографія . Fizjoterapia, zdrowie, kulturafizyczna i pedagogika : monografia. – Рівне : НУВГП, 2021. – С. 147 – 175
11. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підруч. для студентів І рівня вищ. освіти: галузь знань 22 "Охорона здоров'я", спец. 227 "Фізична терапія, ерготерапія" / за заг. ред.: Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2020. - 372 с.
12. Лянной Ю. О. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Ю. О. Лянной ; ред. Ю. О. Лянной. - Суми : Вид-во Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. - 368 с.
13. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur J Phys Rehabil Med 2018. - Vol.54(2). – P.125-321.
14. David X. Cifu. Braddom's Physical Medicine and Rehabilitation. - Commonwealth University School of Medicine, Richmond, Virginia, 2017. – 1184 p.
15. Афанасьєв С.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб з функціональними порушеннями і дегенеративно-дистрофічними захворюваннями опорно-рухового апарату. Київ, 2018. 505 с.
16. Герцик А. М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: монографія / Андрій Герцик. Львів: ЛДУФК, 2018. 388 с.
17. Попадюха Ю.А. Сучасна реабілітаційна інженерія: монографія. Ю.А.Попадюха. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 1108 с.
18. Сітовський А. М. Лікувальна фізична культура при травмах та захворюваннях опорнорухового апарату: навч.пос. / А. М. Сітовський, Г.В.Колесник, В.М.Ходінов, І.В.Савчук / Луцьк : АРТіП, 2018. 242 с.
19. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві. 2019. 280 с.
20. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві. 2019. 272 с

Додаткова:

1. Михалюк Є. Л. Терапевтичні вправи: підручник / Є. Л. Михалюк, Ю. Г. Резніченко. - Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. - 228 с.
2. Григус І. М. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи: навч. посіб. - Львів : Новий світ-2000, 2020. - 170 с.

17. Інформаційні ресурси:

1. <http://www.moz.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
2. <http://www.president.gov.ua/documents/6782015-19605> - Указ Президента України «Про

активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю»

3. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-iz-vprovadzhennya-v-ukrayini-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittyediyalnosti-ta-zdorovya-ta-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittyediyalnosti-ta-zdorovya-ditej-i-pidlitkiv> - Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків»
4. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> - Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
5. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2961-15> - Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»
6. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> - Закон України «Про фізичну культуру і спорт».
7. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> - Закон України «Про освіту».
8. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
9. <http://library.gov.ua/> – Національна наукова медична бібліотека України.
10. <http://osvita.ua/vnz/> – Вища освіта в Україні.